

voelens, gewaarwordingen, gedachten worden van alle kanten bekeken en men vraagt zich behoedzaam af, of ze wel „echt“, wel „zuiver“ zijn... Berouw, droefheid over de zonde, liefde tot 's Heeren dienst, liefde tot de broeders, alle mogelijke gevoelens en ervaringen en belevingen worden dan opgezocht en bekeken. En uit dien oogst van kenmerken, van levensteekenen, wil men dan afleiden, concludeeren, dat er toch wel echt leven is in het binnenste, dat men „het“ gelooven mag, dat er gegronde hoop is voor de zaligheid.

't Ging in die artt. dus over een zeer scherp omlijnde vraag. Deze of twijfelers door een bepaald omschreven zelfonderzoek, een nauwkeurig aangeduide zelfanalyse konden komen tot zekerheid des geloofs. Hierover ging het, hierover alleen! Alle andere gecompliceerde problemen lagen buiten dit onderzoek. De uiterst belangrijke kwestie van de aanwezigheid der hypocrieten in de kerk en hun „ontdekking“ heb ik b.v. niet aangeroerd. Ik bleef bij mijn onderwerp.

De beantwoording van deze vraag kon ik niet voltooien. De redactie van het „Jongelingsblad“ achtte het beter, aangezien het een jeugdblad gold, de artt. te doen staken, omdat zij naar haar oordeel een kwestie bespraken, waaromtrent nog geen eenparigheid van gevoelen bestond.

Zoodoende kon ik in de genoemde artikelen niets anders geven dan enkele teksten en toen mij nog alleen een slotartikel werd toegestaan, gaf ik enkele citaten van Calvijn.

Op deze artt. heeft een der redacteurs van het „Jongelingsblad“, Dr Impeta, een uitvoerige critiek geleverd in zijn pas verschenen brochure „Zelfonderzoek noodzakelijk!“. Expres zeg ik hier „een der redacteurs van het „Jongelingsblad““. Niet omdat Dr Impeta het boek in die qualiteit heeft geschreven, maar wel om het feit te accentueeren, dat juist een van hen, die mij niet toestonden verder te spreken en uit te spreken, nu critiek gaat leveren op een niet voltooid onderzoek.

Hartelijk dankbaar ben ik voor den rustigen zakelijken toon van Dr Impeta's geschrift. Iedere insinuatie, elders reeds vernomen, is hem ten eenenmale vreemd.

Toch meen ik een en ander over Dr Impeta's betrijding te moeten zeggen. Op zijn brochure voor zoover die niet op mijn artt. betrekking heeft, ga ik nu niet in. Ik weet, dat anderen dat zullen doen. Bovendien zal ik bij mijn volgende kritiek streng het vraagpunt voor oogen houden, dat mij ook in de bedoelde artt. voor de aandacht stond.

Op andere kwesties ga ik dus niet in. In de discussies over het zelfonderzoek is zooveel verwarring, omdat men de vraagpunten niet scherp onderscheidt. Ook Dr Impeta's boek gaat hieraan mank. Tenslotte: ik wil probeeren thetisch te schrijven. Niet Dr Impeta op den voet volgen al critiseerend. Voor een weekblad lijkt het mij het beste betoog te stellen tegenover betoog.

H.

C. V.

Losse exemplaren van den

OPEN BRIEF

aan Prof. Dr H. H. Kuyper van Prof. Dr K. Schilder, welke als afzonderlijke bijlage bij dit nummer verschijnt, zijn na inzending van 15 cents per giro (No. 36000) of in postzegels verkrijgbaar bij de uitgevers Oosterbaan & Le Cointre te Goes.

Acta van de Classis Neder-Veluwe 1592—1620.

Transcriptie van G. van der Zoo, Herv. Prod.

VIII.

Wettelende en onbetrouwbare Pastoors. Uitgestelde bevestiging. Diakenambt. Catechisatie. Paapsche koster. Lijdensprediking. Studiebeurs. Lijkpredikatie. Zondagsheiliging. Noodzakelijkheid van huwelijkswetgeving. Opruiming der altaren. Classicaal verband.

Acta der Nedervelouschen Classis gehouden binnen Harderwick den 2 Juny Anno 1596.

Na gedane gebett ist von den broderenn vercoren dor behorliche suffragien tot praeses Wilhelmus Wirtzfeldius; tot assessor Joannes Zwitterius; tot scriba Tiemannus Mylius.

Die dienare des worts und ouderlingenn hebben hare credentz brieffenn vonde haren vertont, und seindt fur werdigh und sufficientt angenommen als namblich:

Von Elburgh: Winandus Joannis, minister verbi; Art von Colter, senior eiusdem eccles.

Von Harderwick, Wilhelmus Wirtzfeldius, minister; Rutzger te Bruck, senior.

Von Nykercken: Joannes Zwitterius, minister; Antonius von Oldenbarnefeldt, senior.

Von Hattum: Joannes Sanderus, minister; Jan Jansen, senior.

Die anderen dweil noch geine gemeente von innen angefangen, seindt sonder credentz brieffenn tugelatenn als namblich:

Von Dorspik: Wesselius Gruningensis,

Vont Oldenbruck: Gosswinus Dorr,

Vont Harl (Heerde): Wesselius Salingensis,

Von Neunspedt: Tilemannus Mylius,

Von Elspedt: Joannes Antonii,

Von Ermel: Georgius a Coet,

LITERATUUR EN KUNST

„Kneuterboertjes“ van Jan Knappe.

I.

Het is Jan Knappe gelukt ons een roman te geven die onze belangstelling heeft. En die belangstelling heeft het boek niet te danken aan groote literaire waarde, noch aan de schoonheid die zich o.a. openbaren moet in het juiste woordgebruik — maar aan zijn directe uiting van levenswerkelijkheid, die gevoed wordt door een geestelijk bezit. Belangrijk is voor den auteur geweest: het leven van de menschen om hem heen. En de lezer is nieuwsgierig geworden, en die nieuwsgierigheid dwingt hem tot meeleven. Het is m.i. de mooiste belooning voor een schrijver als hij den lezer tot confrontatie kan krijgen, d.w.z. als deze zich plaatst tegenover de menschen uit het boek, als hij hem d.i. de lezer dwingt tot een vergelijk in elkanders tegenwoordigheid. En dan kan de kennismaking tegenvallen, het zij zoo, maar we hebben menschen ontmoet, die ons misschien wat te zeggen hebben. Wellicht is er onder die menschen een verwante ziel, die ons geestelijk bezit verrijkt, die ons iets verder brengt op den weg.

Evenals het eerste boek van Jan Knappe „Polderland“ is dit boek een streekroman, die het leven en den strijd van den Flakkeeschen boer weergeeft. Niet in de eerste plaats de zware strijd om het bestaan in crisistijd, maar vooral de worsteling om het zeker weten een kind van God te zijn.

Vóór Jan Knappe heeft Rudolf van Reest over deze menschen geschreven. Zijn boeken „Gebonden“ en „Schapen zonder herder“ hebben het mystieke geloofsleven van deze fatalistische Christenen fel belicht. En Ds Hogenbirk kent ook het leven van dit volk. Op een dikwijls irriterende wijze heeft hij het de lale Kanaäns laten spreken, tot vermaak van zich zelf en van enkele lezers.

Maar de schrijver van „Kneuterboertjes“ is bewogen geweest, zóó bewogen door de liefde, dat hij geen humor heeft kunnen ontdekken. En dat ontroert! Hij is tot deze vereenzaamde menschen gegaan, en heeft durven spreken van genade, boven het en dood, het voorbeeld van Jezus volgende, die nooit tot de menschen kwam of daar was „genade op Zijn lippen uitgestort“. Het schrijven van dit boek moet voor den auteur een ernstig werk zijn geweest. Die menschen en hun gang door dit leven, het heeft hem gegrepen — hij blijft niet staan bij de typische uiterlijkheden van deze rijk-folkloristische streek, maar hij weet door te dringen tot het karakter van land en volk. Zijn sterke, eerlijke, onvervalsche uitbeelding van de menschen in hun onderlinge verhoudingen en hun levensomstandigheden geeft ons de vrijheid hem te plaatsen — zij het nog op beduidenden afstand — in de rij van mannen als De Man, Antoon Coolen, Ds Heynes. Ook bij hem wordt de literatuur een functie van het alzijdige leven. Het doel van het

1) Uitg. Bosch & Kenning, Baarn.

Von Barnefeldt: Reinerus Wincopius,
Von Foorthuassen: Wolterus de Brun.

1. Die anderen, die verschreven, als noch niet membra Classis seinde somet niet verschenen, averst hebbenn ire excusatie schriftlich gelhan an den broderen des Classis, dat oir lieffts schwachheit niet konten kommen als Ludolfus Pick von Eep; von Ostewolt Joannes Nuckius, und Pilgrinus von Herdt dienaar tot Vassenn. Die bruders hebben ire excusatie multen annemenn, dweil in anders niet darvon bewust, behalven die von Ohne hefft sich niet excusirt; noch ist niet comparirt die von Puttenn.

2. Von Georgio a Coet ist beschlotenn wordenn von den bruderen, dweil hy bisscher noch niet fur ein membrum classis angenommen und onse confession lange tughethanen gewest, oick beteringe des levens belofft, hebben die fratres D. Georgium op dit malen angenommen, mit der condition, dat sie hem ein tyllang wollen bepruffenn, und dat het oick geschiede mit consent des Synod. of die Synodus dat oick fur gut sal ansein.

3. Angande Wessellum Salingensem persistiren die bruderen wiewol hy ein testimonium verthont dweil niet geacht fur sufficientt, noch in der meinung hem fur ein litmat des classis niet antememen, wie beschloten in kurtz furgandenn classe gehalten tot Neikercken, und referiren die bruders ferners seine sack ad Synodum, die von hem und von seinem testio moegenn uitscriben.

4. Der von Ohn (Oene), Bartholomaeus ter Cluisz, und von Putten Wilhelmus de Wesz (elders die Weese), hebben geine excusatie gedann, seindt oick niet comparirt, derowegen an den Synodum dat selsen sal ter kennen geven worden dat sie umb viele wichtige ursachen von iren dienst behorenn amovirt te werdenn.

5. Verner Joannes Antonii (Elspedt), dieweil hy gute attestatie gebracht und getont, beyde von der platzen dar hy gestan int Neybruck, oick von

leven is God te dienen. De literatuur is er een der middelen toe!

Jan Knappe geeft ons een Christelijke roman, waarin aandacht is voor de problematiek van het sociale leven in dezen tijd in verband met Christelijke principia. (Zie P. H. Muller O. W. 1933, blz. 168). Hij geeft een boerenroman zonder den fellen hartstocht, zonder de brute boerengreep naar genot — en toch zijn het levende menschen die hij beschrijft. Tevens geeft hij ons een socialen roman, waarin de crisis veel van het eenmaal met zorg en moeite opgebouwde vernietigt. Maar de meeste aandacht van den auteur valt op het zieleleven van deze menschen. Wilma heeft eens gezegd: iedere Christelijke roman moet een bekeeringsroman zijn. In het centrum van het boek moet staan: de overwinning van God over de menschen. En terecht is dit ook bij Jan Knappe primair. Al het andere is aan dat feit secundair. Eerst zoeken het Koninkrijk!

Voor de menschen, waaronder hij verkeert is dat wel moeilijk. Ze hebben zich lasten opgelegd, die niemand behoeft te dragen, en de weg, dien ze bewandelen, loopt uit in den dood. De menschen die hen waarschuwen, die een uitnemender weg weten en aanwijzen — zijn „licht“ en „ethisch“. Toch is het misschien wel de grootste verdienste van dezen auteur, dat hij tegenover de menschen van de ziekelijke bevindelijkheid, levende Christenen heeft gesteld, die leven bij en uit het eenvoudige Woord van God. Het is in hem te prijzen dat hij ons geeft — speciaal in dezen tijd met zijn vele materiële en geestelijke moeilijkheden — menschen die als Christenen leven, die vooral door de daad toonen, dat zij onder den druk van de malaise en crisis-omstandigheden, anders zijn dan zij, die geen open hemel boven zich hebben.

De hoofdfiguren uit het boek „Kneuterboertjes“ treffen we aan in het gezin van Kees van 't Land, de kneuterboer, op het eiland Flakkee. Kneuterboer is het Flakkeesche woord voor Keuterboer, een kleine boer, die gewoonlijk geen eigen schuur, vaak ook geen vee of paarden heeft. Hij heeft een vrouw, een zoon Piet en een dochter Lenna. Zijn oude moeder van 88 jaar treedt zoo hier en daar scherp naar voren. Meest terzijde staan de verloofde van Piet en haar vader. Vooral deze laatste figuur is een lichtdrager, die de verschillende karakters en de Flakkeesche vroomheid scherp belijnd voor ons zet. De booze geest voor dit gezin is Maart Vergeer, de vroomdoende Mammondinaar, — door de menschen Woekermaart genoemd.

Kees van 't Land was een groote kneuterboer. Hij had zooveel land, dat hij in den zomer en in het najaar nog een arbeider moest nemen, omdat hij en Piet het werk alleen niet afkonden. En ze molken soms acht koeien, en ze hadden een eigen huisje met een schuur... Als je de arbeiders hoorde, dan zou je maar zeggen, ze kwamen slapende aan den kost en ze verdienden geld als water. Ze moesten alles es weten! Maar dat konden de arbeidersmenschen niet begrijpen, die koken er maar boven op. Die zagen alleen het mooie van je eigen baas te wezen, voor al het andere hadden ze geen oog. Ze zagen niet, dat een kneuterboertje nooit rust had, het was zomer en winter altijd voor dag en dauw uit de veeren, en of het Zondag was of werkdag, dat maakte weinig verschil.

der Overvelawischen Classe, hebben die bruders darmit tefredenn gewest, allein dat hy confirmirt werde.

6. Tilemannus Alberti (Garderen), Johannes Antonii, Wolterus de Brun, dieweil sie noch in iren dienst niet confirmirt, dat an den Schultheisen te Barnefeldt noch einmal geschreven werde, dat hy stelle ein sekeren tage op einen Sonnendagh, wannere hy te Garderen ende Elspedt wolle konten, und dat selvige den dienare te Harderwick te kennen geven werde, umb sie als dan te confirmiren.

7. Im foriggen Classo war beschlotenn, dat die dienars der platten landenn sollen communiciren in den nasten steden: So ist dat selvige geschiedt von vier dienaren, tot Elburg dry, die vont Oldenbruck, von Dorspik und Nuenspedt, die von Barnefeldt tot Neikercken; behalven die von Elspedt, Garderen, Foorthuassenn, Ermelen dweil oick solckes belastet sein.

8. Angande den dienaar Joannem Nuck tot Osterwoldt ist te versucken ant Hoff of dat E. Hoff niet gut dunckten an den E. E. Junckern Henrich von Brenen te schrieven dat, (dweil Joannes Nuck unbequeam tot den dienst, oick die haushuten solckes wel begerenn) ob hy niet mochte onderholt beholdenn, und danoch niet predige, angiesen sein hausholdinghe, und Wessellus Gruningensis (van Doornspijk) ein tyt lang aldar tot Osterwoldt alle virthien dagenn einmal predige.

9. Die quaestio quam fur off ein dienaar die te foren ann ein ander platz confirmirt in seinen dienst, en wen hy transferirt an ein ander platz und dar elliche jar gestanden und niet widerum confirmirt off er oick sie darna te confirmiren. Ist bewilligt dat datselvige bey gebreeck der dienaar und umb andere ursacken sall achterwegen bliven, doch bey provisi, averst die te foren an andere platten da sie gestann niet confirmirt seindt, als baldt confirmirt werden op die platz, dar sie transferirt seindt, und dienenn.

10. Wolthero de Brun ist operlaecht, dat hy int paste

Deze enkele Land het en toch is lheid komt nlevredenhwaart weggeenhbere, naelde ziel, dieucht. Hij kdurend op zchaduw dieicht zich mop de vele z en nu leven; ekerre welva; zijet de k; nimen —em alles te e schenken. maar zijn eigijk van denanspraak o; was en dat; openen viel, een zoeker st een bekeerde goed, dat die e; een, ze liej moest er afbli; ze durfde er; dat vader to; meer geduldi; goed. En da; moruit te k; ook niet; innen op ge; Dat zegt z; gegen streng; eiders die; crisis-comitee; der op den g; arbeider en; ang onder c; er maatsel; doervoelt, k; van den werk; de regeering; want als het; ghen als v; Maar de sch; kleinen boer,; seest worde; mel deed. De; id niet voor; boek „Polder; lezen roman; flakkee wor; schrijft ons d; nitenkant —; in van dezen; geestelijk lev; hede overgla

Heemstede

classe attestat; ers classis v

11. Verner; werken op d; flakenschap.

12. Angande; demars op de; mittags die k; des catechism; Christlickenn.

13. Denn die; ler int Olden; deren te leren; dierenn.

14. Dieweil; papistisch unc; oick dieselvige; wecken ant Ho; riet werdenn;

Neunspedt, dy; der religion u; in ire platten; een, oick beq; de leerenn.

15. Verner d; platten landenn; so befinden die; platten die pass; predigt werde;

selvige oick de; 16. Item dat; bestagen ene;

17. Dieweil a; stalt sie tu pre; den und dats; dann dat sey;

clia, dat het a; die deigenige; windt umb te; nimen.

atuur is er een der

Christelijke rouw, problematiek van het verband met Christus. Fuller O. W. 1935, roman zonder den te boerengreep naar de menschen die hij een socialen rouw, enmaal met zorg en Maar de meeste op het zieleleven heeft eens gezegd: el een bekeering van het boek moet over de menschen. Knappe primair. Al ndair. Eerst zoeken

r hij verkeert is dat asten opgelegd, die de weg, dien ze be- d. De menschen i uitnemender weg icht" en „ethisch“ grootste verdiende over de menschen id, levende Christe- ij en uit het ees- in hem te prijzen dezen tijd met zijn moeilijkheden — en, die vooral door den druk van de n, anders zijn dan n zich hebben.

„Kneuterboertjes“ Kees van 't Land, Flakkee. (Kneuter- l voor Kneuterboer, geen eigen schuur, teef.) Hij heeft een dochter Lena. Zijn l zoo hier en daar lide staan de ver- Vooral deze laatste de verschillende vroomheid scherp teest voor dit gezin ende Mammondie- kernaart genoemd roote kneuterboer, len zomer en in het nemen, omdat hij afkonden. En ze hadden een eigen i je de arbeiders n, ze kwamen als- len geld als water, ar dat konden de i, die keken er maar mooie van je eigen re hadden ze geen euterboertje noel ter altijd voor dag et Zondag was of erschil."

bben die braders dat hy confirmirt

en), Johannes An- l sie noch in iren n Schultheisen te ven werde, dat hy Sonndag, wan- edt wolle komen, arderwick te ken- te confirmerean- schlotenn, dat die len communiceren d selvige geschied ry, die vont Ot- uenspedt, die von ehalven die von a, Ermelen dwelch

n Nuck tot Oster- f of dat E. Hoff lueckern Henrich eil Joannes Nuck k die haustuten et mochte onder- niet predige, an-

Wesselius Gru- yt lang aldar tot einmal predige, in dienaar die te- firmirt in seinen i ein ander platz id niet wederum te confirmerean- gebreck der die- sall achterwegen die te foren an- niet confirmirt len op die platz, tenem.

at, dat hy int naste

Deze enkele regels vertellen ons dat Kees van 't Land het maatschappelijk niet zoo slecht heeft — en toch is hij niet tevreden. Maar die ontevredenheid komt niet door uiterlijke omstandigheden, die ontevredenheid zou ook niet door meerdere wel- want weggenomen kunnen worden. Kees is een sombere, narrige man, een in-de-aarde-vestigde ziel, die steeds leeft onder een zwaar bewolkte lucht. Hij kent het zonlicht niet, omdat hij voort- durend op zijn eigen schaduw zit te staren, een schaduw die steeds groter wordt naarmate het licht zich meer terug trekt. Zijn vrouw wijst hem op de vele zegeningen: ze zijn met niets begonnen en nu leven ze voor 't oog van de menschen in een zekere welvaart; hij wijst echter dit alles terug — hij ziet de komende crisis die hem alles dreigt te ontnemen — en hij vermoedt niet dat God bezig is hem alles te ontnemen om hem het eenige noodige te schenken. Hij zelf noemt zich een „Zoeker“, maar zijn eigen vrouw wist niet wat ze daar eigen- lijks van denken moest. „Zelf maakte ze nergens aanspraak op en ze bekende eerlijk, dat ze niets was en dat er geen greintje leven in haar te be- sporen viel, ze was zoo dood als een steen. Maar een zoeker stelde ze zich toch anders voor. Ze had een bekeerde Moeder gehad en ze wist nog heel goed, dat die ook zoekende was: zoo geheel anders! Seen, ze liep er met vader aan vast... maar ze moest er afblijven, want ze was geestelijk zoo blind: ze durfde er niet over te oordeelen. Alleen wou ze dat vader toch eens niet zoo leelijk was, en wat meer geduldig in tegenspoed en dankbaar in voor- spoed. En dan een wat minder jagen om al maar moruit te komen in de wereld, dat was toch eigen- lijks ook niet goed, vader had er al te veel zijn minnen op gezet..."

Dat zegt zijn vrouw. En deze naar zijn eigen reggen streng-orthodoxe man is afgunstig op de arbeiders die stempelen gaan, en voor wie het crisis-comitee nog es wat doet. Jan Knappe wijst hier op den grooten afstand die er bestaat tusschen arbeider en kneuterboer. De schrijver, die zoo lang onder die menschen werkte en nog werkt, wier maatschappelijke en geestelijke nood hij doorvoelt, komt hier op voor den arbeider, die van den werkloozen steun leven moet. Gelukkig, dat de regering zich over de werklozen ontfermt, want als het komen moest van de „vrome“ men- schen als Woekermaat, zouden ze ondergaan. Maar de schrijver heeft ook sympathie voor den kleinen boer, wiens moeten door geen arbeiders besef worden, en voor wien de regering niet veel deed. De auteur gaat de problemen van onzen tijd niet voorbij. Dat toonde hij ons in zijn eerste boek „Polderland“; dat laat hij ons ook zien in dezen roman. Het leven van deze menschen op Flakkee wordt werkelijkheid voor ons. Hij be- schrijft ons dat, als intern. We blijven niet aan den buitenkant — hij leidt ons binnen, ook in het ge- zin van dezen Kees van 't Land. Het benauwende, geestelijk leven van deze menschen is door zijn liefde overglansd.

Heemstede

J. ALLON.

MUZIKALE KRONIEK

„Petrus Datheens Psalmen Davids“

(In Dr J. Pollmann's „Ons Eigen Volkslied“)

door Jan Zwart.

I.

Met een enkel woord zijn de lezers van „De Re- formatie“, 3 April 1936, reeds gewezen op het boekwerk dat eenige maanden terug verscheen: „Ons eigen Volkslied“ van Dr J. Pollmann.

Het was naar aanleiding van een recensie die ervan stond in het „Alg. Handelsblad“ door den Muziekredacteur, den heer Herman Rutters, dat wij van een botte beschuldiging spraken die beide, boek en blad, het laatste in commissie van het eerste, adresseerden aan het Calvinisme, speciaal om wat het, middels Datheens Psalmberijmingen, uitgewerkt zou hebben voor den Volkszang.

Nu het boek zelf, van bevriende zijde ons ter hand gesteld, voor ons ligt, konden we niet nalaten op onze reeds gegeven kritiek terug te komen, met de nadere bedoeling, waarvan wij inmiddels den heer Dr Pollmann op de hoogte stelden, breder en dieper aan te toonen, wat wij reeds met een enkel woord gezegd hadden, hoe mateloos oppervlakkig en vol van een bijna hopeloos manco aan historische bij- en detail-studie dit werk is.

Temeer doen we het, omdat dit boek van den Roomschen Schrijver een schakel is in den reeds gelegden en steeds groeienden keten van muziek- historische beschouwingen en studies — mede in het leven geroepen op aansporing van het in al- gemeenen zin bedoelde Rectorale woord, dat des- tijds bij de opening van de R.-K. Universiteit van Nijmegen gesproken werd onder „Eigen“ (d.i. Roomsche!) „Cultuur uitdragen!“ — een schalm in den kelling die meer en meer om ons heen ge- spannen wordt, vol van, door Roomschen bril be- keken en weergegeven historialia, waarbij als het maar even kan het Calvinisme van alles en nog wat verweten wordt aan versterking en vernietiging zoogenaamd, van „Eigen“, d.i. Roomsche muziek- ontwikkeling, uitgericht te hebben en waaraan maar al te ijverig meegesmeed wordt door de zooveel would-be historici, muziekverslaggevers, redacteurs van liberalen en Christelijken huize, die via Lexicon en geleend boek uit een of andere bibliotheek de vruchten hunner „Universitaire stu- dies“ van week tot week, van maand tot maand gewoon zijn te deponeren in de los of vast van hen staande kerk- en muziekbladen, zielig vaak van kijk en weergave.

Want of we de, bij de aanvaarding van het Ambt van bijzonder Hoogleraar in de Theorie en de Geschiedenis der Muziek aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, 13 Oct. 1930, uitgesproken „Rede“ door Dr A. Smijers opslaan, waarin voor de zooveelste maal geschermd wordt met Busken Huets: „Met de heerschappij van het Calvinisme kwam de oorlogsverklaring aan alle muzikale vormen zonder onderscheid op het psalmgezag na“, of dat we lezen, wat we in „De Reformatie“ van 2 Aug. 1935

18. Angande die begrefenisse der dodenn, referiren sich die bruderen op den 58 articul der Acten ut des S. Hagen dat men niet by den begrefenisse soll predigen, mar datselvige noch afschaffen, dar het noch niet afgeschafft.

19. Fur den von Hattem bey gebreck sienes onder- holts sullen die bruderen des Classis noch ein- mal an die stadt von Hattem schriuen om iren dienaar beforderlich te sein, und die handt te by- den, schriff mede ant Hoff, dat na ir beloffte- nisse hy notwendigh onderholt moege erlangenn.

20. Die bruderen des Classis hebben gebetten den dienaar te Harderwick te vermanen ire Magistrat dat sie am Sonndagb geine wagen furmittag wollen inlaten mar die porten tuboldenn, oick dat die Heuszleuten te Hierdenn am Sonndagb niet so viel arbeiten praesertim ac statim. (beslist en zeker).

21. Insonderheit dieweil viel elagten komen von verscheiden platzen von der onordeninghe des echtenstand, dat als noch ein echte ordeningh ingestelt werde. (valde necessaria) (Zeer nood- zakelijk).

22. Verners von den unkosten, so die dieners op den classicale und Synodale vergaderinghe rey- sende notwendigh verthun, dat het E. Hoff believe te schrieven den kerkmeesteren, dat sie die on- kosten den predicanen betalen; sonderling dar gute mittelen seindt.

23. Item sollen die dieners versucken und schri- ven ant Hoff, dat die altaren, die noch op vielen platzen stan, abgeschafft worden, insonderheit tot Ermell, die Schultheis von Ermell hefft die pla- caten von den altaren von S. Excellentie geschre- ven, nit laten lesen noch opgeschlagen, wil dat- selvige oick niet thun, het sie dann dat hem be- vellschriften gesonden werden.

24. Die kerk von Harderwick hefft last von Classe die Classis sacken und schwaricheden op sich te nemenn und te verrichten, tot op den tukomen- len classenn, wofern averst schware sackenn for-

reeds rubriceerden onder „Ondwifische fabelen“, zooals die door weer een ander Roomsche muziek- geleerde, Dr Bernet Kempers, opgedicht worden in het Tijdschrift der Ver. v. Ned. Muziekgeschie- denis Dl. XIII, blz. 39 onder „Die Souterliedekens des Jacobus Clemens non papa“, als hij een door hem geconstateerd uitgevers-echec der Clementsche Souterlied-bewerkingen in de schoenen schuift dier „Bilderstürmer“ die „jeder Kunst abhold waren“ — steeds openlijker en onomwondener, zooals ook nu weer in Dr P.'s „Ons eigen Volkslied“ wordt er maar op los geschreven, om te laten zien, hoe funest dat looze Calvinisme wel geweest is voor ons arme Nederlandsche volk, dat vroeger zoo rijk was aan zanglust en zangliede, en aan arge- looze vreugde in het genieten dier dingen, althans naar luid dezer heeren-uitdragers van „Eigen Cul- tuur“.

Bleven tot nog toe al deze beschuldigingen en insinuaties nog vrij eng beperkt tot hun „eigen“ erf van Boek en Blad en ook den laatsten tijd in de nagenoeg geheel onder Roomsche toezicht werkende Muziektijdschriften „De Muziek“, het „Orgaan“ der Federatie van Ned. Toonkunstenaars, „Symphonia“ en het reeds genoemde Tijdschrift der Ver. v. Ned. Muz. geschiedenis — dank zij den niet-Roomschen, Amsterdamschen uitgever H. J. Paris, dezelfde die de uitgave van het „Alg. Week- blad voor Christendom en Cultuur“ verzorgt, wist de heer Dr Pollmann met zijn verhandeling toe- gang te krijgen tot het terrein van ons Gerefor- meerden, Hervormden, waarop zooals vanzelf spreekt, beide thans wel gelezen, geciteerd en ge- reценseerd moesten worden.

En daar Dr P.'s boek, zooals we aanstonds zul- len laten lezen, vervuld is van wrok en wrevel over wat hij meent dat onze Gereformeerde Vaders misdeden, en omdat, sedert zijn studie op onze markt geworpen is, nog geen enkel deel onzer pers, kerkelijk, wetenschappelijk, muzikaal, van welke kleur of tint ook, ook maar met één syllabe zich verzet heeft tegen de praemissen en conclusies die „Ons eigen Volkslied“ dorst verkondigen, ja zelfs, naar het eigen getuigenis des schrijvers hem vóór met toefulchingen voor zijn opvat- tingen inzake Datheen geveid heeft! — ook daar- om konden, mochten wij niet onder ons laten (temeer daar wij de eer hebben tot de mede- werkers te behooren van een blad als „De Re- formatie“, het eenige blad mogen wij wel zeggen in ons land dat voor de kennis van het vroegere Gereformeerde leven gaarne en ruim zijn kolom- men openstelt), op breede schaal aan te toonen: hoe weinig goed-gewette en scherp-geslepen wapens er voorradig zijn in het arsenaal waaruit Dr P. zich harnaste en pantserde toen hij zijn aanval ondernam, ook al lijkt zijn uiterlijke versluisning nog zoo verzekerd en welbewust, onaanvechtbaar en onoverwinnelijk voor den niet op verweer inge- stelden en toegerusten aangevochtene.

We doen het ook, omdat we goede hoop hebben dat we er mee bereiken wat we Dr P. persoonlijk schreven: dat er meer klaarheid in de echte histo- rie zal komen; dat men overal méér en beter leert zien hoe zich het een tot het ander ver- houdt ten opzichte der evolutie, den gang van veel dat een geheel andere belichting krijgt als men zich goed en volledig vergewist van wat

fielen, moegen sie war die naste kercken, welke sie willen consuliren.

25. Die nastvolgende classis sal oick utgeschreven werden von denn dieners tot Harderwick.

Der nastfolgende classis sal gehalten werden binnen der stadt Elburgh.

26. Ist ferners concludirt dat alle tyt einer von den brudern des Classis sal ein prufpredigh thun. Im nastfolgende classe sal prediken Reinerus Winc- kopius ex Joannes 3: Sic Deus diligit mundum.

Tot Barnefeldt so bequame personen seindt umb te communicieren, dat ein dienaar tot einer stadt datselvige eerste male uttheile und administriere.

Letzlich ist gefragt of die personen, die in den lusten particulir Synodo gewest seindt, wederumb sollen moegen elegirt werden, ofte fur een reizs fry sein; ist geantwordt dat sie in die erste reizs sullen fry sein.

Also der particulir Synodus utgeschreven von die kerk von Zutphen om gehalten te werden den 8 thag Juny, so hebben die brudern dieses classis mit gemeinen stimmen gedepulirt om op denselven te reysen onse lieve medebruders Jo- annem Caesarium, ende Woltherum de Brun, di- naren des worts, oick Antonium von Oldenbar- nefeldt, ende Lubbert Jansen als Olderlingen mit seker credentsen und instructie inhoudende het- gene von diesem classe den Synodo sall furge- stelt worden.

Als nu Censura morum ist gehouden, so ist die ferhandelinghe mit dem Christlichem gebede be- schlotenn und seindt also die brudern in lieffdem geschiedenn.

WILHELMUS WIRTZFELDIUS, praeses classis. JOH. ZWITTERIUS, Assessor. TILEMANNUS MYLIUS, Classis ejusdem Scriba.